

зазначених областей, збагатили посередників, але не позначилися ні на збільшенні поголів'я худоби, ні на обсягах виробництва продукції тваринництва.

На прикладі товариства з обмеженою відповідальністю “Липовецьке” Липовецького району Вінницької області відобразимо скільки коштів за рахунок бюджетних дотацій отримало підприємство для розвитку галузей рослинництва і тваринництва в наступній таблиці.

За даними таблиці протягом 2007 — 2008 рр. спостерігається збільшення суми бюджетних дотацій на 283 тис. грн., зокрема для підтримки розвитку продукції рослинництва на 4,3 тис. грн., а для розвитку тваринництва — на 88,8 тис. грн. Відчувається підвищення дотування тваринницьких галузей. Наприклад: за велику рогату худобу дотацій у 2008 році було отримано більше на 41,5 тис. грн. ніж у 2007 році, а за свиней — на 86,7 тис. грн. Щодо рослинництва, то дотування озимих зернових культур за даний період взагалі було зменшено на 11,4 тис. грн.

Таблиця 1

Державна підтримка ТОВ “Липовецьке” впродовж 2007-2008рр.

Показники	2007	2008	Відхилення
Отримано коштів за звітний рік всього, тис. грн.	1008,2	1291,2	283
у тому числі для підтримки продукції рослинництва:	124,9	129,2	4,3
озимих зернових культур	101,4	90	-11,4
ярих зернобобових та зернобобових культур	23,6	39,2	15,6
для розвитку тваринництва:	883,8	972	88,8
за велику рогату худобу	66	107,5	41,5
за свиней	587,8	674,5	86,7

Висновок. Щороку мільярди гривень з держбюджету спрямовуються на тваринницьку дотацію і підтримку виробництва продукції рослинництва. Але за відсутності дієвих, стабільно працюючих механізмів підтримки сільськогосподарського виробництва вкотре доводиться переконуватися у неспроможності уряду вчасно реагувати на несприятливі для аграрного сектору чинники. Тому збільшення розмірів дотацій та їх ефективне використання має стати одним із найважливіших орієнтирів розвитку нашої країни, аби зберегти та відродити сільське господарство і як наслідок національну економіку загалом.

Література:

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник — друге вид./В. Г. Андрійчук. - К: КНЕУ, 2002, - 624с.;
2. Бондарук С. Цільове використання пільг і дотацій сільськогосподарським виробником// Баланс — агро.- 2008. №22, с. 23 — 25;
3. Комарова С. Політика державної підтримки сільськогосподарських країн — членів СOT // Економіка АПК. - 2009. №12, с. 132 — 135;
4. Основні економічні показники роботи ТОВ “Липовецьке” Липовецького району Вінницької області за 2007 — 2008 рр.;
5. Шкляр В. Аграрна політика уряду: декларації та реалії. <http://dru.org.ua> Новини;
6. Роз'яснення Державної Податкової Адміністрації України від 21. 08. 09р. щодо нарахування дотацій сільгоспвиробникам. <http://dru.org.ua> Новини.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Чиж С.В.

Науковий керівник: Козловський С.В., к.е.н., доц.

В даній статті проведено теоретичне дослідження поняття економічного ризику. Досліджено принципи та етапи управління ризиком. Запропоновано активізувати використання ризик-менеджменту на підприємствах України.

Постановка проблеми. В економічній літературі існує досить велика кількість визначень такого поняття, як керування ризиком. Більшість учених визначають його як процес впливу на керований об'єкт, метою яких є пошук можливих шляхів зниження ризику. На наш погляд визначення є трохи обмеженим, тому що не містить у собі діапазон охоплених ризиків і має потребу в удосконаленні.

На мою думку, керування ризиками представляє такий процес впливу на суб'єкт господарської діяльності, при якому забезпечується максимально широкий діапазон охоплення можливих ризиків, їхнє розумне прийняття і зведення ступеню їхнього впливу на нього до номінально можливих меж, а також розробка стратегії поведіння даного суб'єкта у випадку реалізації конкретних видів ризиків.

Керування ризиками сьогодні є одним з видів професійної діяльності в області менеджменту, що

динамічно розвиваються. У штаті багатьох західних фірм є посада - менеджер з ризику (ризик-менеджер), у чій обов'язки входить забезпечення зниження усіх видів ризику. Ризик-менеджер бере участь поряд з відповідними фахівцями в прийнятті ризикованих рішень і розділяє з ними відповідальність за їхні наслідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність і класифікацію ризиків розглядали у своїх працях різні дослідники, зокрема: Вітлінський В.В., Гранатуров В.М., Шевчук О.Б., Захарченко В.И., Клапків М.С., Козловський В.О., Кузьмін О.С., Мізюк Б.М., Матвійчук А.В., Устенко О.Л. та інші.

Мета статті. Метою даної статті є дослідження системи управління економічним ризиком в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. Згідно з даним визначенням управління ризиками, можна виділити кілька основних принципів цього процесу:

1) Принцип масштабності. Суть цього принципу складається в тому що суб'єкт який хазяює, повинен прагнути до найбільш повного охоплення можливих сфер виникнення ризиків. Таким чином цей принцип обумовлює зведення ступеню невизначеності до мінімуму. Це означає, що невизначене у виникненні ризику буде продовжувати існувати (риск може реалізуватися чи не реалізуватися), але невизначеність в тім, що він може реалізуватися, зникає;

2) Принцип мінімізації. Цей принцип означає, що підприємства прагнуть мінімізувати, по-перше, спектр можливих ризиків, а по-друге, ступінь їхнього впливу на свою діяльність. Мінімізація ризику може бути реалізована у деяких напрямках, що на думку більшості авторів, полягають у лімітуванні ризиків, їхньому хеджуванні і страхуванні.

3) Принцип адекватності реакції. Суть даного принципу зводиться до того, що суб'єкт, що хазяює, повинен відповідно і швидко реагувати на внутрішні і зовнішні зміни, що виражаються в реалізації ризику, тобто в тих ситуаціях, коли він стає реальністю. Даний принцип може бути реалізований як за допомогою постійного і безупинного маркетингу, так і за допомогою ефективної організації робіт з розробки стратегії розвитку підприємства;

4) Принцип розумного прийняття. Цей принцип означає, що тільки в тому випадку, коли ризик обґрунтований, підприємство може прийняти його. Складові цього принципу можуть бути зведені до наступного: підприємство повинне знати до початку своєї діяльності про те, що можливі результати будуть перевищувати витрати, необхідні для їх отримання, тобто те, що не розумно ризикувати більшим заради меншого; приймати ризик необхідно тільки в розмірах власних засобів; необхідно заздалегідь прогнозувати можливі наслідки у випадку реалізації ризику [1].

Керування ризиком, як і будь-яка система керування, складається з двох підсистем: керованої підсистеми (об'єкта керування) і керуючої підсистеми (суб'єкта керування). При цьому керована підсистема являє собою сукупність ризиків, що роблять вплив на діяльність суб'єктів, що хазяюють, і взаємини, що виникають між ними під час реалізації останніх. Керуюча система – це спеціальна група людей, що за допомогою різних прийомів і методів здійснює цілеспрямоване функціонування господарського суб'єкта.

Для того, щоб ефективно керувати ризиками, необхідно не тільки прогнозувати їх появу, включаючи місце, сферу і час, а мати підготовлений план дій підприємства у випадку їхньої реалізації.

Процес ефективного керування ризиком містить у собі наступні етапи [2]:

- Комплектація. На цьому етапі підприємство оцінює, можливість виникнення всієї сукупності ризиків незалежно від того, чи зможе воно впливати на них у випадку реалізації чи ні. Таким чином, даний етап є інформаційно-аналітичним етапом.

- Ідентифікація. На цьому етапі підприємство установлює всі параметри можливого ризику відповідно до класифікації підприємницьких ризиків.

- Перевірка. На цьому етапі підприємство вирішує питання про доцільність заняття певним напрямком діяльності при наявності інформації про вже ідентифіковані ризики. Воно може відмовитися від кожного з передбачуваних видів діяльності в тому випадку, якщо за якихось причин ризик не задовольняє стратегії фірми (наприклад, більш високий рівень ризику для даного напрямку діяльності в порівнянні з іншими напрямками і т.д.). Однак, слід зазначити, що суб'єкт, що хазяює, може не приймати унікальні (несистемні ризики), але відмовитися від системних він не може.

- Якісний і кількісний аналіз. На цьому етапі робиться повний аналіз ризику з розрахунком його рівня і ступеню впливу на діяльність даного підприємства.

- Зниження ступеня ризику. На цьому етапі підприємство займається пошуком шляхів активного і пасивного захисту від ризику і розробкою конкретних механізмів їхньої реалізації.

- Планування реагування. На цьому етапі підприємство планує свої дії (розробляє стратегію поведінки) на той випадок, коли прийняті ним ризики виявляться реалізованими.

- Контроль. Після того, як підприємство прийняло ризик, проаналізувало його і спланувало свої дії, у випадку його реалізації воно повинне контролювати поточну обстановку (як внутрішню так і зовнішню) для того, щоб при реалізації ризику або на етапі появи умов до його реалізації відреагувати на нього за заздалегідь розробленим планом.

- Реагування. Цей етап не завжди є присутнім у процесі керування ризиками і з'являється тільки у випадку їхньої реалізації. Протягом даного етапу підприємство будує свою діяльність (поведінку) за заздалегідь наміченим планом.

- Перспективний аналіз. Має своєю основною метою аналіз минулого досвіду з керування ризиками з метою його обліку у своїй подальшій діяльності. Ефективність проведення даного етапу багато в чому визначає успіх наступного функціонування підприємства.

На кожному з цих етапів йде збір інформації й обмін нею, від її обсягу і якості залежить ступінь ризику. Таким чином, при недостатній її кількості для прийняття конкретного управлінського рішення або здійснення її подальше накопичення, або при наявності певних обмежень, які не дозволяють зробити це, управлінське рішення приймається на базі уже наявної інформації.

В процесі фінансової діяльності ризик-менеджмент здійснюється у відповідності з політикою управління фінансовими ризиками – системою цілей і завдань управління ризиками, а також сукупністю засобів і методів досягнення цих цілей. Політика управління фінансовими ризиками знаходить своє відображення у стратегії і тактиці виявлення та нейтралізації ризиків [3, 4].

Організаційні структури управління, характерні для недавнього минулого української економіки, з суворо фіксованими функціями підрозділів і обов'язками працівників, виявились неефективними в нових умовах господарювання з підвищеним рівнем економічного ризику. Основними завданнями структури управління є здатність за рахунок гнучкості та адаптивності пристосовуватись до нових змін і виробляти відповідні рішення у вигляді реакції на них. Важливо також надати структурі здатності швидкої та повної концентрації всіх видів ресурсів та резервів на випадок виникнення непередбачених ситуацій.

Фактор ризику вимагає від організаційної структури управління поєднання двох на перший погляд несумісних принципів: централізації (єдність повноважень і відповідальності у керівника) та децентралізації (делегування значної частини повноважень та відповідальності підлеглим). В роботі підрозділів повинен реалізуватися принцип поділу відповідальності. Ефективною робота даного підрозділу і підприємства в цілому буде тоді, коли тут створять умови для узгоджень та консультацій, забезпечать мінімальне втручання вищого керівництва в оперативну діяльність керівників нижчих рівнів. Тобто в умовах існування ризику повинна бути створена структура з локальною автономією і загальноорганізаційною координацією.

Можна виділити шість видів організаційних структур управління в умовах економічного ризику: лінійні; функціональної спеціалізації територіальні; дивізійні структури (продуктові, споживчі); матричні структури; адаптивні структури (проектні, координаційні, програмно-цільові); конгломератні. Кожен з них має недоліки та переваги з точки зору вираховування економічного ризику.

Висновки. Отже, керування ризиками як наукова і професійна спеціалізація – складна область менеджменту, тому що знаходиться на стику різних галузей знань і вимагає навичок використання, застосування елементів стратегічного, фінансового й інвестиційного менеджменту, знань специфіки страхової діяльності і біржової торгівлі. Сучасний бізнес усе більше має потребу у використанні специфічних біржових інструментів керування ризиками – термінових контрактів: форвардних, ф'ючерсних, опційних, використовуваних як для страхування, так і для отримання прибутку. Більшість банків і фінансових організацій сьогодні активно використовують ці інструменти. В даний час менеджери торгових і особливо виробничих організацій повинні освоїти й активно застосовувати на практиці методи ризик-менеджменту.

Література

1. Вітлінський В.В., Наконечний С.І. Ризик у менеджменті. – К.: ТОВ “Борисфен-М”, 2008. – 336 с.
2. Гайдуцький А.П. Фінансові ризики в умовах глобалізації економіки // Фінанси України. – 2009. – №8. – С.60-62.
3. Клапків М.С. Методи ідентифікації фінансових ризиків // Фінанси України. – 2009. – №8. С.123-127
4. Минка А.П. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності // Економіка АПК. – 2009. – №3. – С.85-89.

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗМЕНШЕННЯ

Живега О.А.

Науковий керівник: Поліщук О.Ю., доцент

У статті висвітлюються проблеми безробіття в Україні. Проводиться короткий огляд рівня безробіття за період незалежності. Аналізуються і порівнюються тенденції безробіття за віковими групами, регіонами, за останні п'ять років. Автором пропонуються шляхи, сприятливі для зниження рівня безробіття і негативних явищ на ринку праці.

На сьогоднішній день серед числених проблем розвитку економіки країни є безробіття. І ця проблема, як свідчить досвід країн з ринковою економікою, є найбільш гострою в економічному та соціально-політичному плані. В умовах кризової економіки України вона також набуває дедалі більшої актуальності.

Виникнення та зростання безробіття в Україні обумовлено цілим рядом причин та факторів як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. До числа найбільших важливих можна віднести: недосконалу структуру господарського комплексу країни і необхідність її зміни відповідно до вимог ринку; криза в економіці України; недоліки державного регулювання. Зважаючи на те, що повною мірою безробіття уникнути неможливо, потрібно прагнути довести його до природного рівня з врахуванням особливих умов, притаманних для нашої держави. Невирішеною проблемою залишається міграція висококваліфікованої робочої сили і